

Ringwalburg Burgh-Haamstede

Informatiebijeenkomst 17 december

Programma van de avond

- 1: Introductie – erfgoeddeal en proces (Harm Post)
- 2: Terugkoppeling seminar (Guus Besuijen)
- 3: Archeologische waarde/ Vervolgonderzoek
- 4: Visie museum (John van Veenhuizen)
- 5: Terugkoppeling werkgroep

PAUZE

- 5: Schetsboek en beeldkwaliteitsplan (Catherine Visser)
- 6: Inrichting tuinen (Harm Post)
- 7: Gebruik van de ringwalburg
- 8: Museummiddag voor archeologische vondsten
- 9: Vragen
- 10: Einde

Erfgoed Deal

Het programma Erfgoed Deal is een samenwerkingsverband van de Rijksoverheid, gemeenten, provincies, waterschappen en diverse maatschappelijke organisaties.

Het programma ondersteunt projecten waarin behoud van erfgoed samengaat met verschillende ruimtelijke opgaven.

De gemeente heeft samen met de provincie, het Museum de Burghse Schoole, Staatsbosbeheer (SBB), Erfgoed Zeeland, Waterschap Scheldestromen en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een aanvraag gedaan. De bijdrage is ook toegekend.

Stand van zaken december 2025

Kennisverwerving en participatie

Door eigen onderzoek, het organiseren van een internationaal seminar en door project- en werkgroepoverleg is er veel kennis verworven over de Ringwalburg (toelichting volgt).

Archeologisch onderzoek

Het eerste archeologisch onderzoek heeft deze zomer plaatsgevonden. Vervolgonderzoek is nodig (toelichting volgt).

Bodem- en wateronderzoek

We hebben opties voor het verbeteren van de waterhuishouding in de gracht onderzocht.

Beeldkwaliteit en schetsboek

Het concept van het beeldkwaliteitsplan en de inrichtingsschets zijn gereed (toelichting volgt).

Parkeren

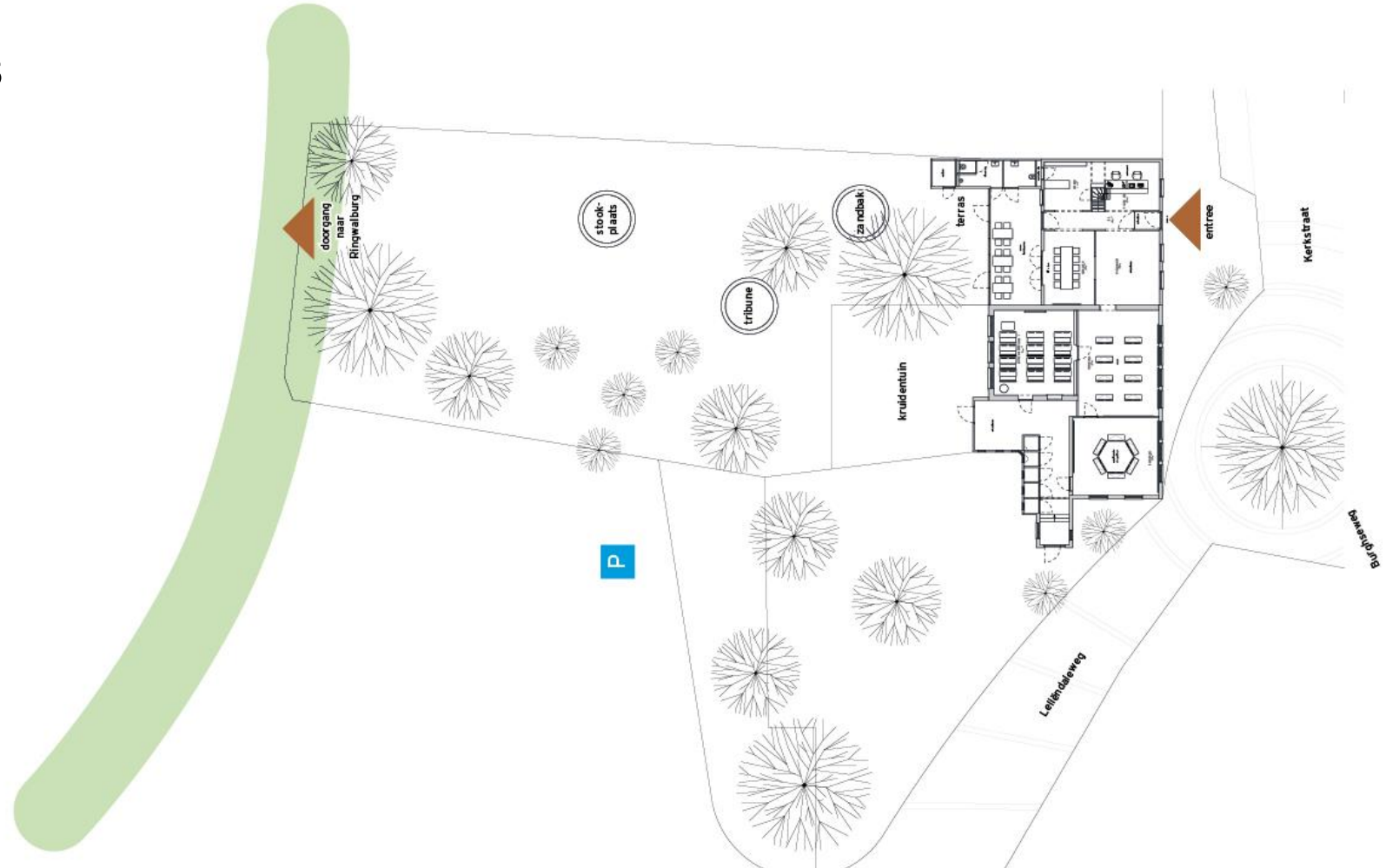
Het parkeerprobleem is geanalyseerd. Naar een oplossingen voor het parkeren wordt gezocht.

Uitgangspunten Dorpsraad / inwoners

- 2007 -> Plannen voor herinrichting Ringwalburg
- 2015/2016 -> Uitwerking Dorpsvisie
- 2020 -> Dorpsvisie
onderschreven/ondertekend door Gemeenteraad
- Cultureel laden van de dorpsas
- 2023 -> Programmaplan Kunst, Cultuur & Erfgoed

Uitgangspunten Museum

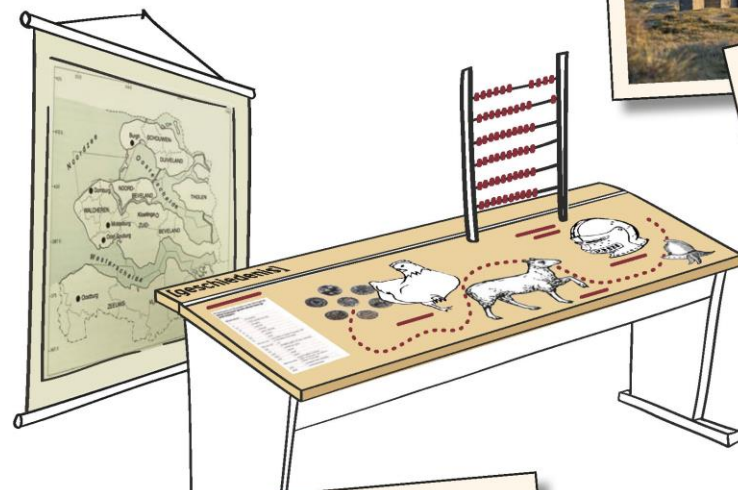
- 2019 -> Toevoegen bovenmeesterswoning
- 2022 -> Beleidsvisie museum, 3 lijnen
 - Binnen en buiten (beleving)
 - Jong en oud (leeftijd)
 - Oud en nieuw (technisch)
- 2022 e.v. -> Beleid vertaald in uitvoering
 - Bovenmeesterswoning overdragen
 - Ringwalburg herinrichten (Erfgoeddeal)
 - Museum revitaliseren (een nieuwe 'look')

Nieuwe presentatie

ver-de-di-gen

zich verdedigen - proberen een aanval af te slaan

Je bent een handelaar in de 11de eeuw. Reken uit:

Hoeveel gram zilver kost 1 klip?

Hoeveel schapen kun je kopen met 100 gram zilver?

Hoeveel kippen is een helm waard?

Kijk in de lijst voor de waarde in zilver.

Je mag het telraam gebruiken als hulpmiddel

Prijsniveau in Europa in de Vikingtijd:
Voor hoeveel gram zilver kon je wat kopen

Gram zilver	
1	10 kippen
3	1 kilo graan of mes
10	teugels
12	mantel
15	schaap
20	paar sporen
30	varken
51	lans
100 tot 137	koe (100 in Oost-Europa, 137 in Midden-Europa)
125 tot 137	os
126	stijgbeugels of een zwaard
137	schild en lans
204	slavin
306	slaaf
410	helm
300 tot 478	paard (300 in Oost-, 306 in Noord- en 478 in West-Europa)
478	zwaard met schede
820	malienkolder

Wist je dat Bluetooth naar de koning Harald Blauwand is vernoemd? Het is in Zweden uitgevonden. Het symbool voor Bluetooth is een combinatie van zijn initialen, H en B in runen, het schrift van de Vikingen.

BURGHSE SCHOOLE

26

voort-be-staan

verder bestaan

BURGHSE SCHOOLE

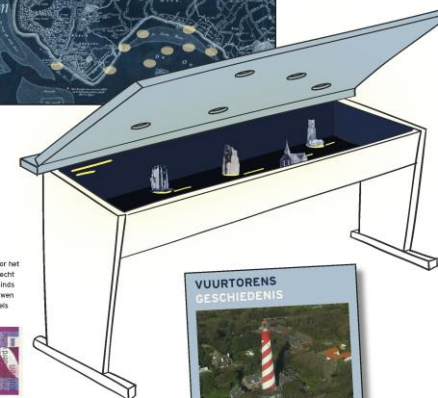
28

ver-dwij-nen

onzichtbaar worden

Til de klip van het schootbarkje op om te zien welke dorpen door de eeuwen heen onder water zijn verdwenen.

Wist je dat De 50 meter hoge vuurtoren die voor het 250 gulden bereikbaar moest worden, is sinds 1840 bij Haamstede op West-Schouwen in Zeeland. Het bereikbaar is inmiddels verdwenen.

BURGHSE SCHOOLE

27

Nieuwe entree

Samenkomen van twee ideeën

- Museum breidt uit met woning
- Deel woning wordt ingericht als bezoekerscentrum
- Tuin is landschappelijke verbinding tussen museum en burg
- Ringwalburg wordt heringericht en verfraaid zodat het monument tot zijn recht komt
- Ringwalburg is a.g.v. voornoemde zowel een cultureel onderdeel van de dorpsas als een deel van het museum.

Input van de Werkgroep Ringwalburg (1)

- **Inrichting (verfraaiing)**
 - Informatievoorziening (borden)
 - Kunstelementen
 - Zichtbaarheid burg vanaf dorp
 - Achterzijde tuinen
- **Inrichting (structurele verbeteringen)**
 - Wandelpaden (begaanbaarheid)
 - Voorzieningen voor evenementen
 - Verbeteren waterhuishouding

Input van de Werkgroep Ringwalburg (2)

- **Exploitatie en onderhoud**

- Robuuste beplanting
- Degelijke inrichting
- Alternatieve parkeermogelijkheid bewoners

- **Samenwerking en partners**

- Duidelijke spelregels tussen partners (Gem. SD, SBB, Museum)
- Duidelijke verdeling TVB

Input van de Werkgroep Ringwalburg (3)

- **Probleemgebieden**
 - Parkeren op de burg
- **Overig**
 - Betrekken scholen bij inrichting
 - Verder onderzoek historie
 - Verdere uitwerking verfraaiing (Hubregtse, monument '53)
 - Subsidiemogelijkheden

Frisia (wist u dat we friezen waren?)

FRISIA CA 700 AD

- hoofdgrens
- ... gouwgrens
- oude strandwallen en duinen
- wadplaten
- kwelder en rivierklei
- veenmoeras (plaatselijk bedekt met een dunne kleilaag)
- pleistocene keileem en zandgronden

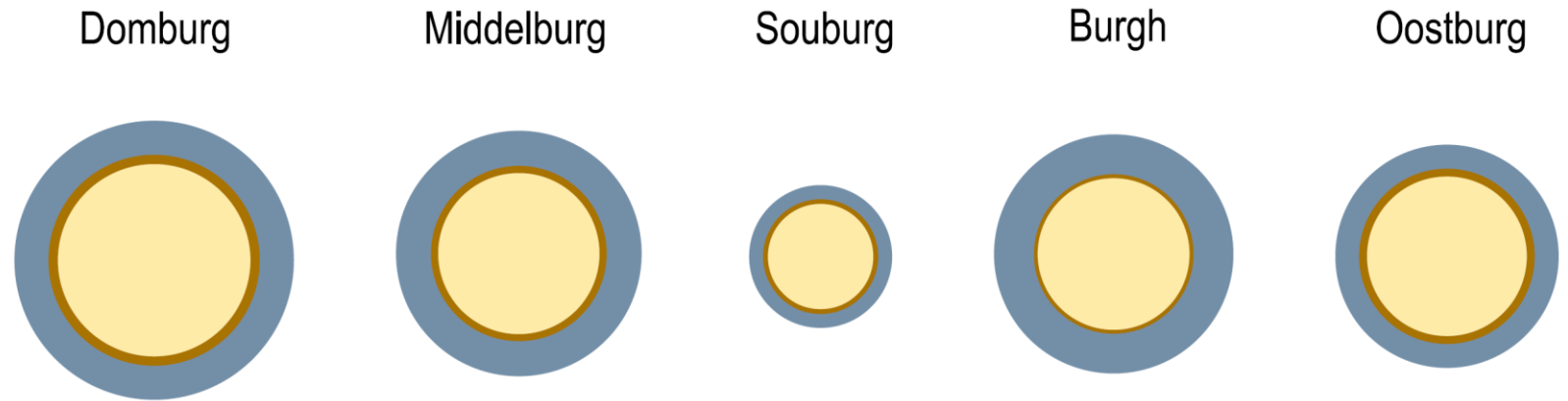
Historische context

Bron: Henderikx 2012.

- Onrust in de 9de eeuw, noordwestelijk deel Frankisch rijk:
 - 834-835: Dorestad
 - 836: Antwerpen en Witla (Maasmonding)
 - 837 Walcheren
- In 860-870: Schelde stroomgebied is uitvalsbasis 'Schelde Vikingen' richting Engeland.
- 879: Winterkamp in Gent en in 880 in Kortrijk, strijd in Zeeland.
- 891: Vanuit Noyon en Leuven aanvallen in Schelde- en Maasregio.
- Viking aanwezigheid 879-891?
- Constructie ringwalburgen: 880-890(?)

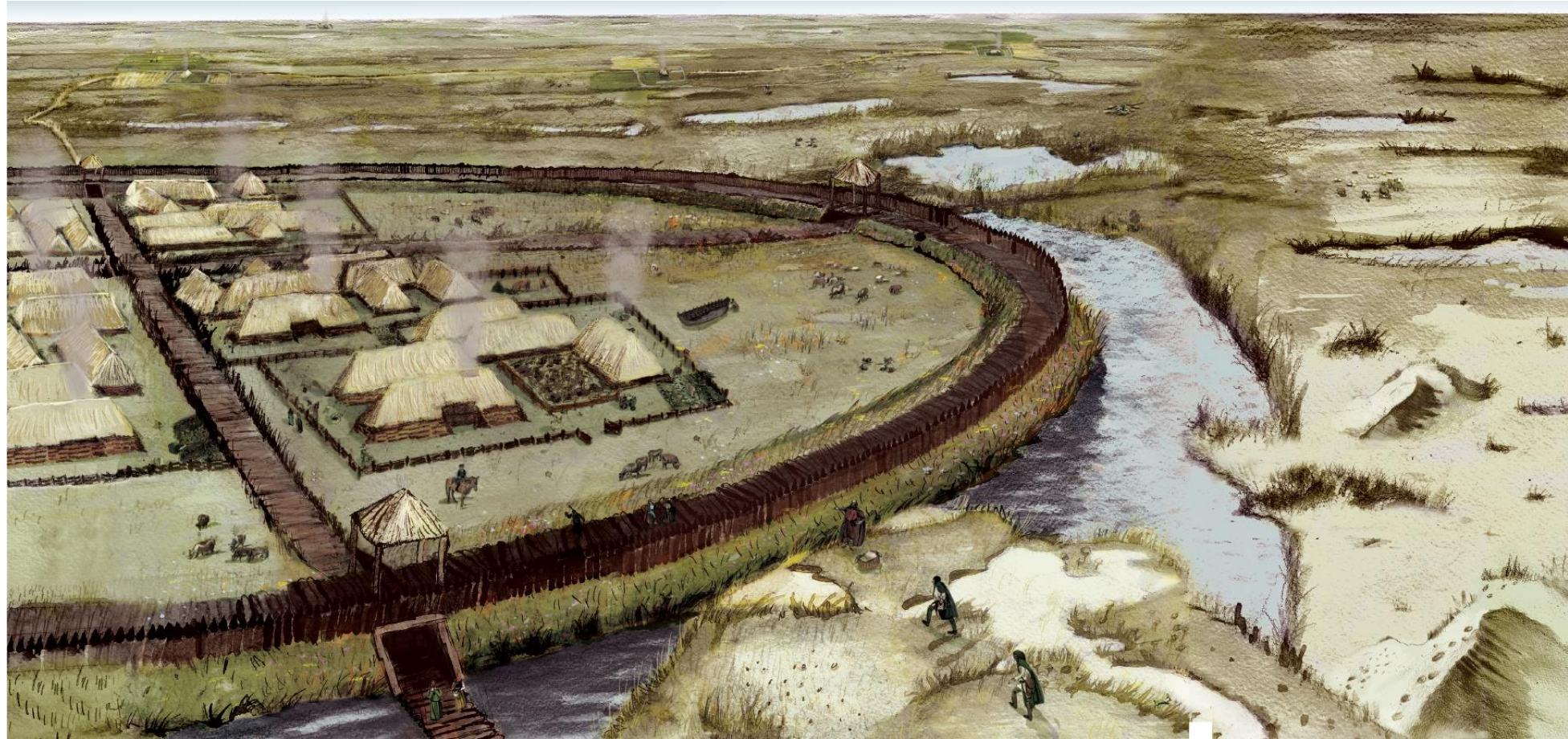
De vijf burgen van Zeeland

Sizes in mtrs	Domburg	Middelburg	Souburg	Burgh	Oostburg
outer diam. rampart	265	220	144	200	220
diam. inner terrain	241	202	132	190	200
width rampart	12	9	6	5	10
width moat	20-50	42	15-40	50	30
max. diam. fortress	365	303	174	300	200
inner surface m2	45.594	32.031	13.678	28.339	31.400

Domburg; artist impression

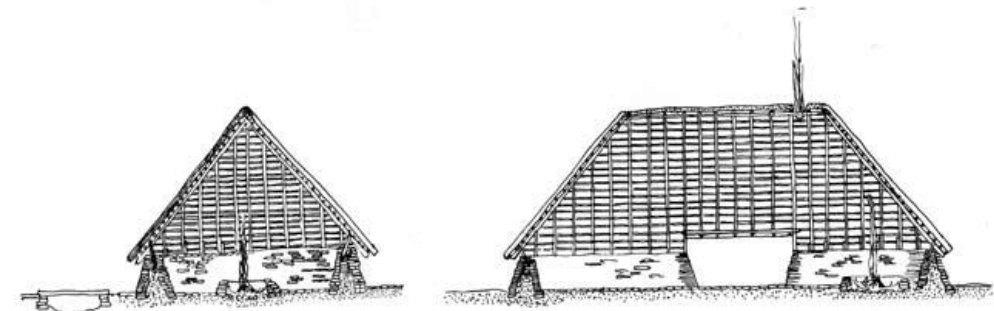
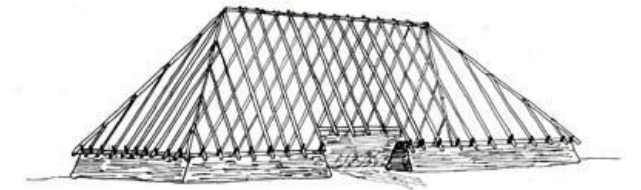
- De burg werd rondom een bestaande nederzetting gebouwd
- Bewoond vanaf circa 900 AD
- Gelegen achter de duinen

De Duinburg; opgraving Herenstraat 12 (Hotel Wigwam)

- Drie Plaggenhuizen met haard.
- Huidplattegrond ca. 18 x 6/7 m
- Datering nog onduidelijk
- Huizen zeer vergelijkbaar met de eerste bewoningsfase van
- Oost-Souburg

Opgraving 't Groentje

- Wand van huis met leem en vlechtwerk wanden
- Veel opeenvolgende bewoninglagen

Vondsten opgraving 't Groentje

Metaalvondsten, typische 'normale' mantelspelden

Zilveren gelijkarmige fibula (vnr. 99); zijaanzicht

Zilveren gelijkarmige fibula (vnr. 99);
bovenaanzicht

Zilveren gelijkarmige fibula (vnr. 113); zijaanzicht

Zilveren gelijkarmige fibula (vnr. 113);
bovenaanzicht

Gelijkarmige fibula (vnr. 215); zijaanzicht

Gelijkarmige fibula (vnr. 215); bovenaanzicht

Schijffibula met bloemmotief (vnr. 117); voorzijde

Schijffibula met bloemmotief (vnr. 117); achterzijde

Plateauschijffibula (vnr. 26); voorzijde

Plateauschijffibula (vnr. 26); achterzijde

Muntfibula van tin (vnr. 324); voorzijde

Kruisemaiïlefibula (vnr. 146); voorzijde

Vondsten opgraving 't Groentje

Metaalvondsten, Borre-stijl - Viking invloed, gespen en opzetstukken

D-vormige gesp in Borre-stijl (vnr. 322); voorzijde

D-vormige gesp in Borre-stijl (vnr. 322); achterzijde

Lynxenkopje (vnr. 13/1); voorzijde

Lynxenkopje (vnr. 13/1); achterzijde

Object met kenmerken van de Borre-stijl (vnr. 13/4); voorzijde

Object met kenmerken van de Borre-stijl (vnr. 13/4); achterzijde

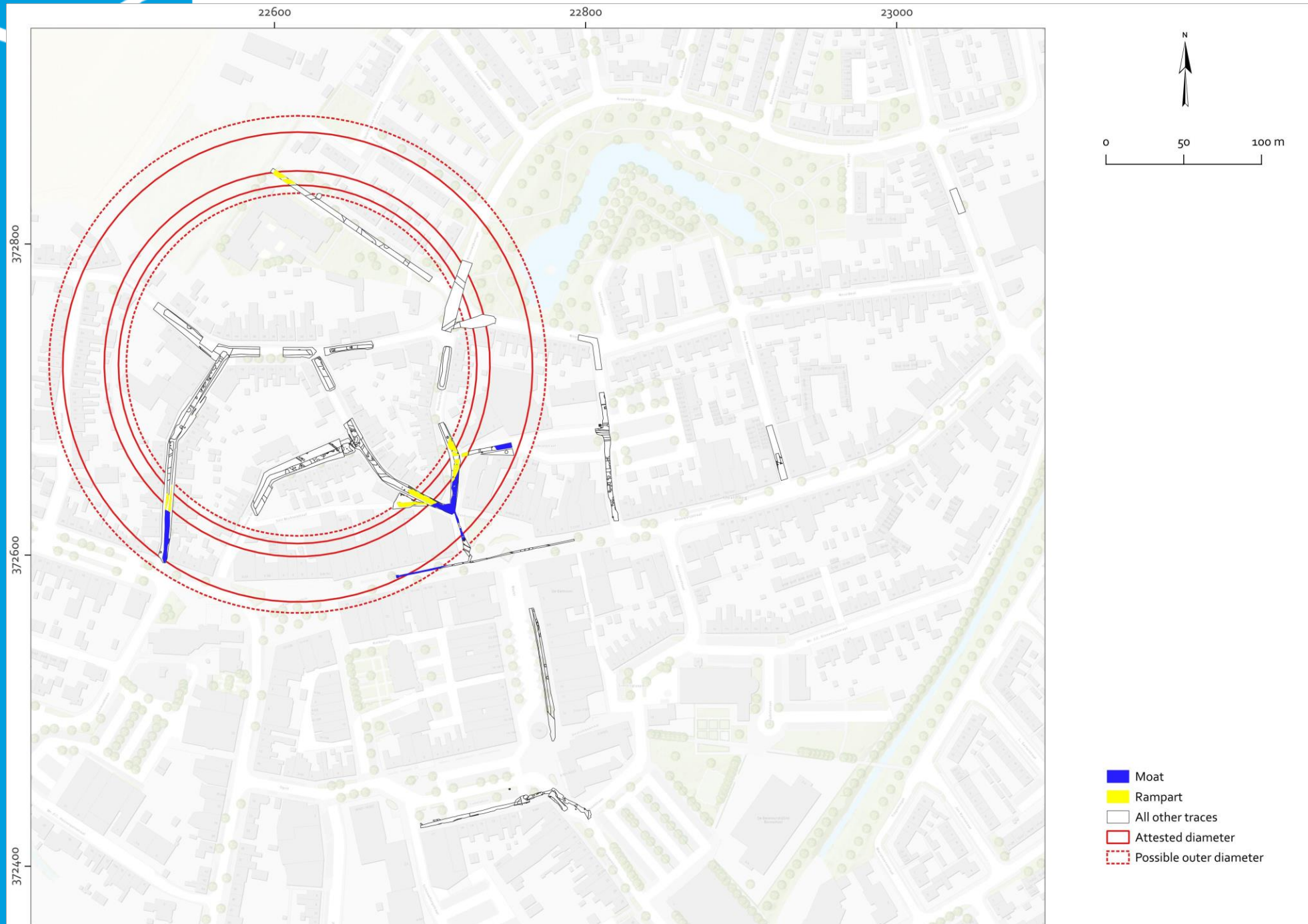
Beslag (vnr. 10/3); voorzijde

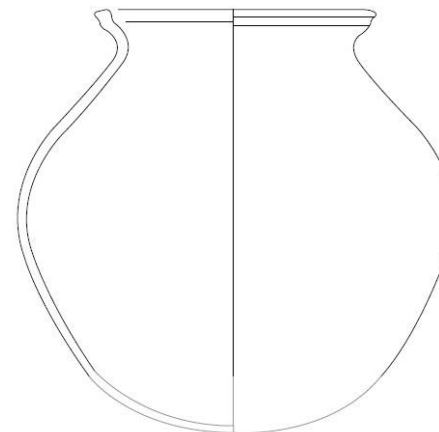
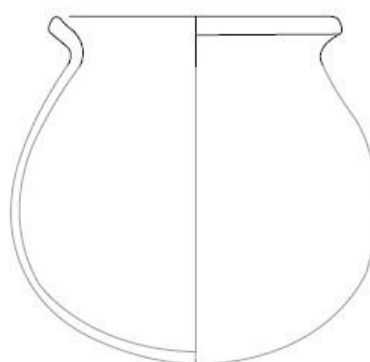
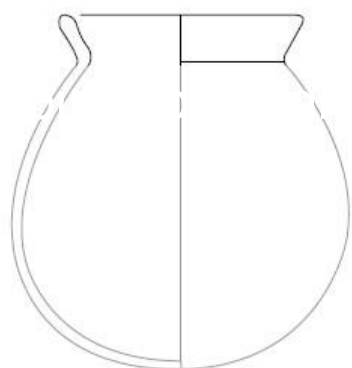
Beslag met nog nauwelijks zichtbare gestileerde dierenkopjes (vnr. 13/12); voorzijde

Oostburg Reconstructie ringwalburg

Senne Diependale
Artefact!

Aardewerk: > 3000 fragmenten, ca. 900 - 1200

cat. 12		cat. 13		cat. 14	
1a	Sluis Oostburg Centrumplan fase III - Vnr. 30-1	1a	Sluis Oostburg Centrumplan fase III - Vnr. 30-2	1a	Sluis Oostburg Centrumplan fase III - Vnr. 42-11
1b	put 1, vlak 0, spoor 10	1b	put 1, vlak 0, spoor 10	1b	put 1, vlak 2, spoor 19
2	kp-kog-21	2	kp-kog-21	2	kp-kog-6
3	900-1100	3	900-1100	3	900-1100
4a	-/-	4a	-/-	4a	-/-
4b	kogelpot met vrijwel cilindrische hals en afgeplatte rand	4b	kogelpot met vrijwel cilindrische hals en afgeplatte rand	4b	kogelpot met S-vormig uitgebogen rand met rechte zijkant (driehoekige rand)
5a	kogelpotaardewerk	5a	kogelpotaardewerk	5a	kogelpotaardewerk
5b	grijs baksel	5b	grijs baksel	5b	grijs baksel
5c		5c			

cat. 15	
1a	Oostburg 't Vestje Fase 3 vnr. 766-3
1b	S607, WP 18 (complex 3)
2	kp-kog-24
3	1000-1200
4a	-/-
4b	kogelpot met manchetrand en dekselgeul
5a	kogelpotaardewerk

Oudste metaalvondsten

Schijffibula ca. 800- 950

‘Domburg’-type fibula, ca. 750-900

Paardentuig
ca. 950-1050

ART
E
FACT

Deense burgen – Harald Blauwtand (976-986)

Maja Kildetoft Schultz
Museum Sydøstdanmark

Functie van burg – koning wil macht uitstralen

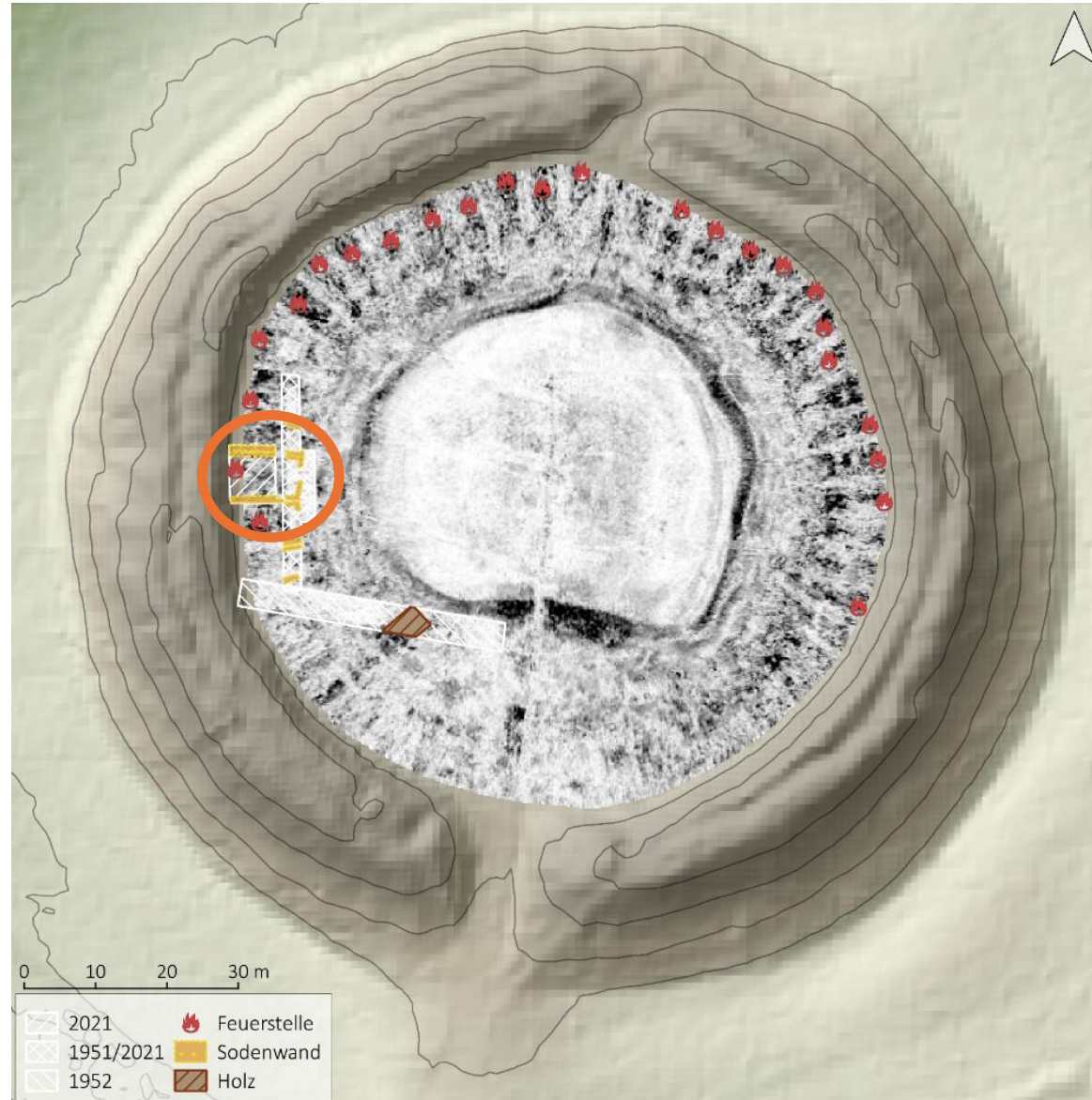

Hald, Mette Marie & Jessen, Catherine & Henriksen, Peter & Ulriksen, Jens. (2022).
Kunne man sejle til Borgring?.

Borgsumburg op het noordfries eiland Föhr

Martin Segschneider
NIHK Willemshaven

Geofysisch onderzoek:
grondradar

Grafik: P. L. Frederiks/NIhK;
Messbilder nach Stümpel u. Erkul
2009;
© GeoBasis-DE/LVermGeo SH
(http://www.schleswig-holstein.-de/DE/GDISH/gdish_node.html) Datengrundlage: DGM 1

Borgsumburg nieuwe opgravingen

Borgsumburg plaggenwoningen (voorbeeld uit IJsland)

Kop van Schouwen

Hoe weten we waar mensen woonden?

Systematisch
veldonderzoek 1992-
2021 door AWN Afd.
Den Haag.

Duizenden fragmenten
aardewerk gevonden in
meer dan 20
stuifkuilen.

Bert van der Valk
Deltares

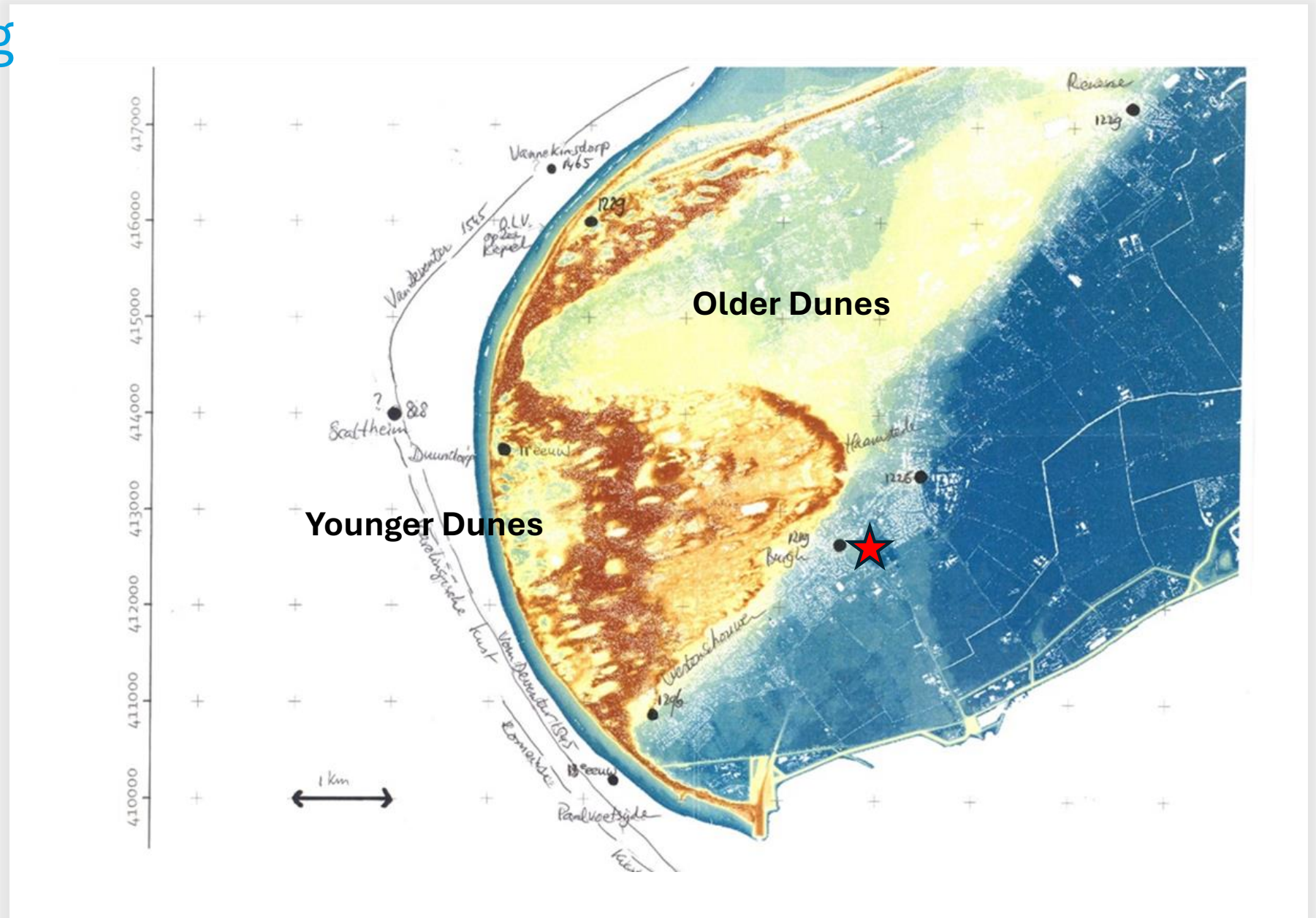

Voorbeeld: merovingische nederzetting bij Monster (Zuid-Holland)

Relatie ringwalburg en bewoning

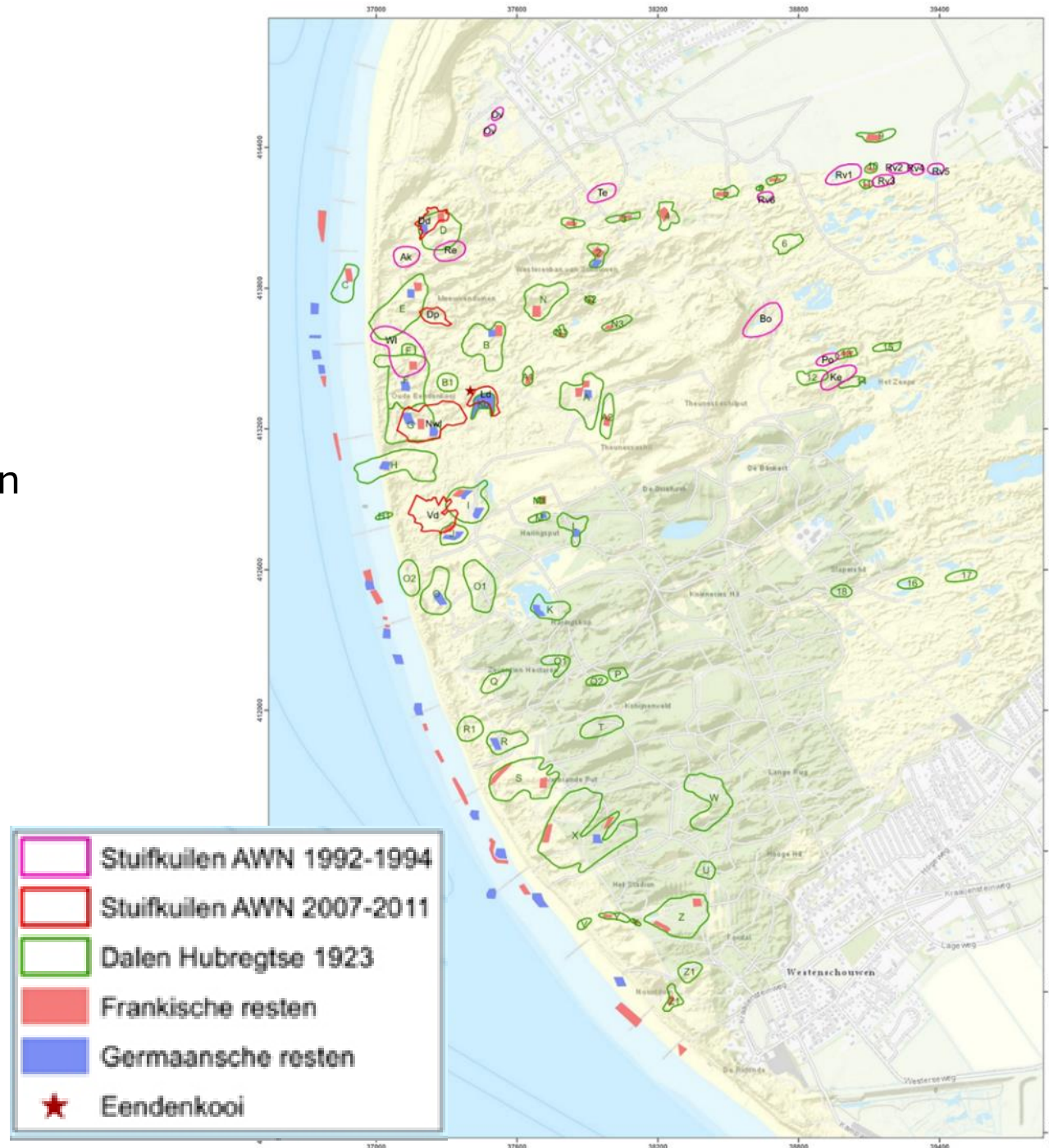
- Archeologisch veldonderzoek 1992-2021
- Oude Duinen waren dichtbevolkt

Dynamische duinen

Methode veldonderzoek/monitoring:

- 2 keer per jaar veldkarteringen
- Gebruik maken van natuurlijke winderosie en zandtransport
- Noodonderzoek

Map: Guus Besuijen

Kustlandschap Walcheren ca. 100 AD

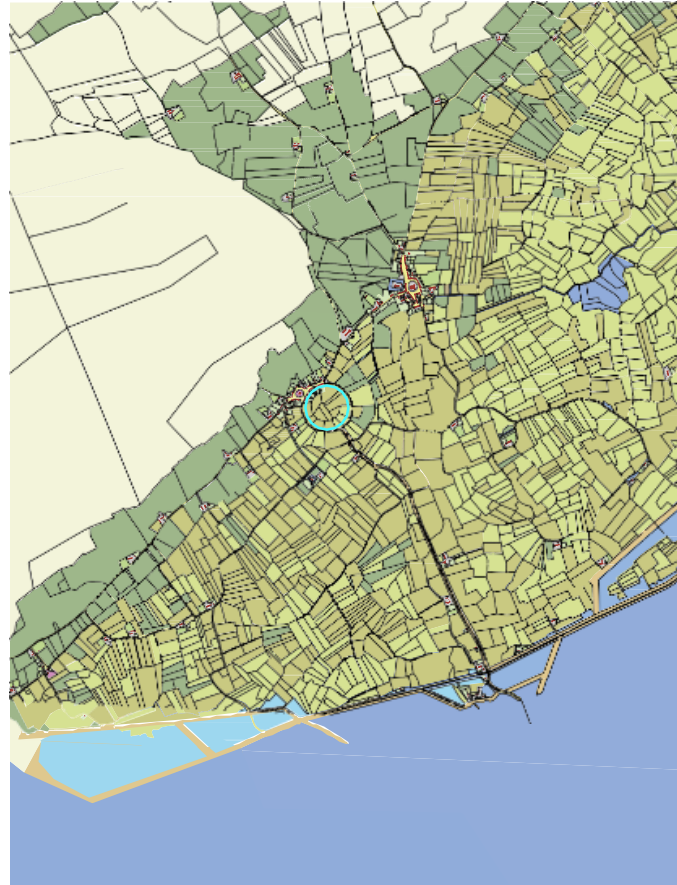
Afbeelding: Mikko Kriek

Duizend jaar dynamisch landschap

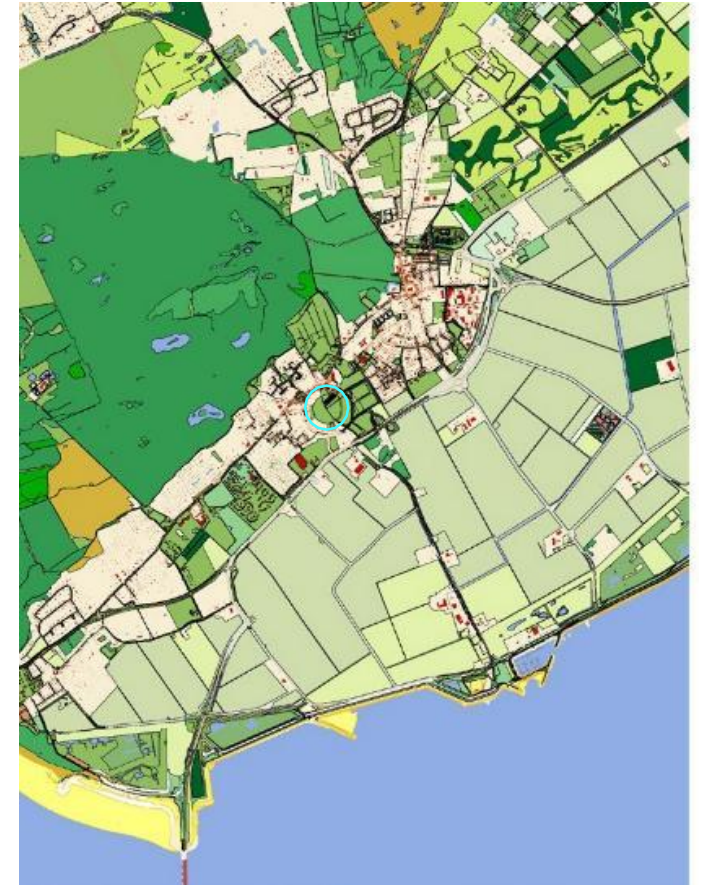
900 – ringwalburg en Haamstede
aan de Schelveringe kreek

1850 – ringwalburg aan de 12^{de}
eeuwse Meeldijk op de rand van
(nieuw) duin en polder.

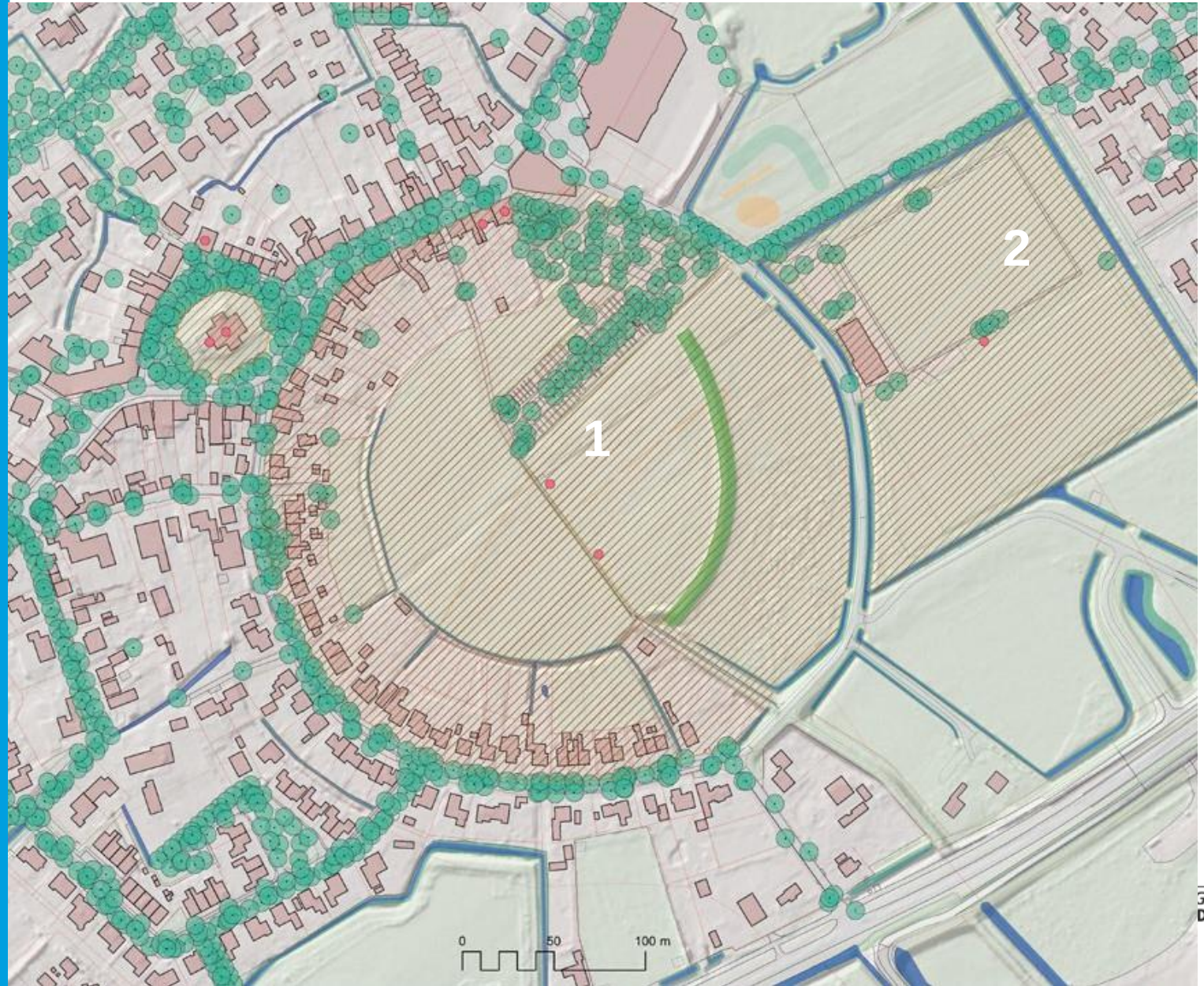

2025 – ringwalburg is waar het
landschap en het dorp elkaar
ontmoeten.

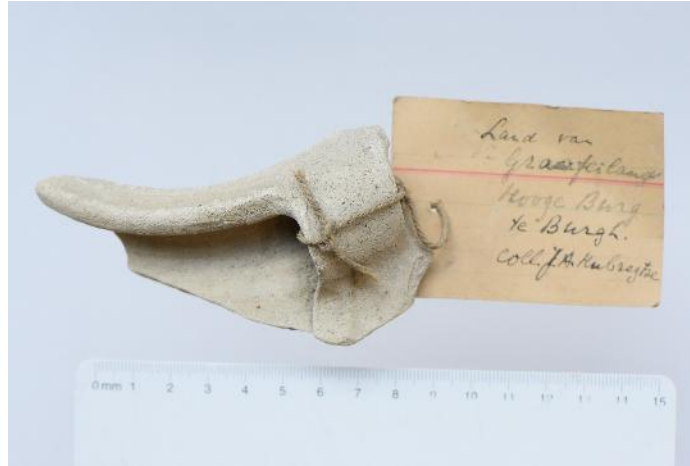
Rijksmonument

1. Areaal rijksmonument van de vroegmiddeleeuwse Karolingische ringwalburg
2. Areaal rijksmonument Dominicanesse klooster Leliëndale

Eerste vondsten

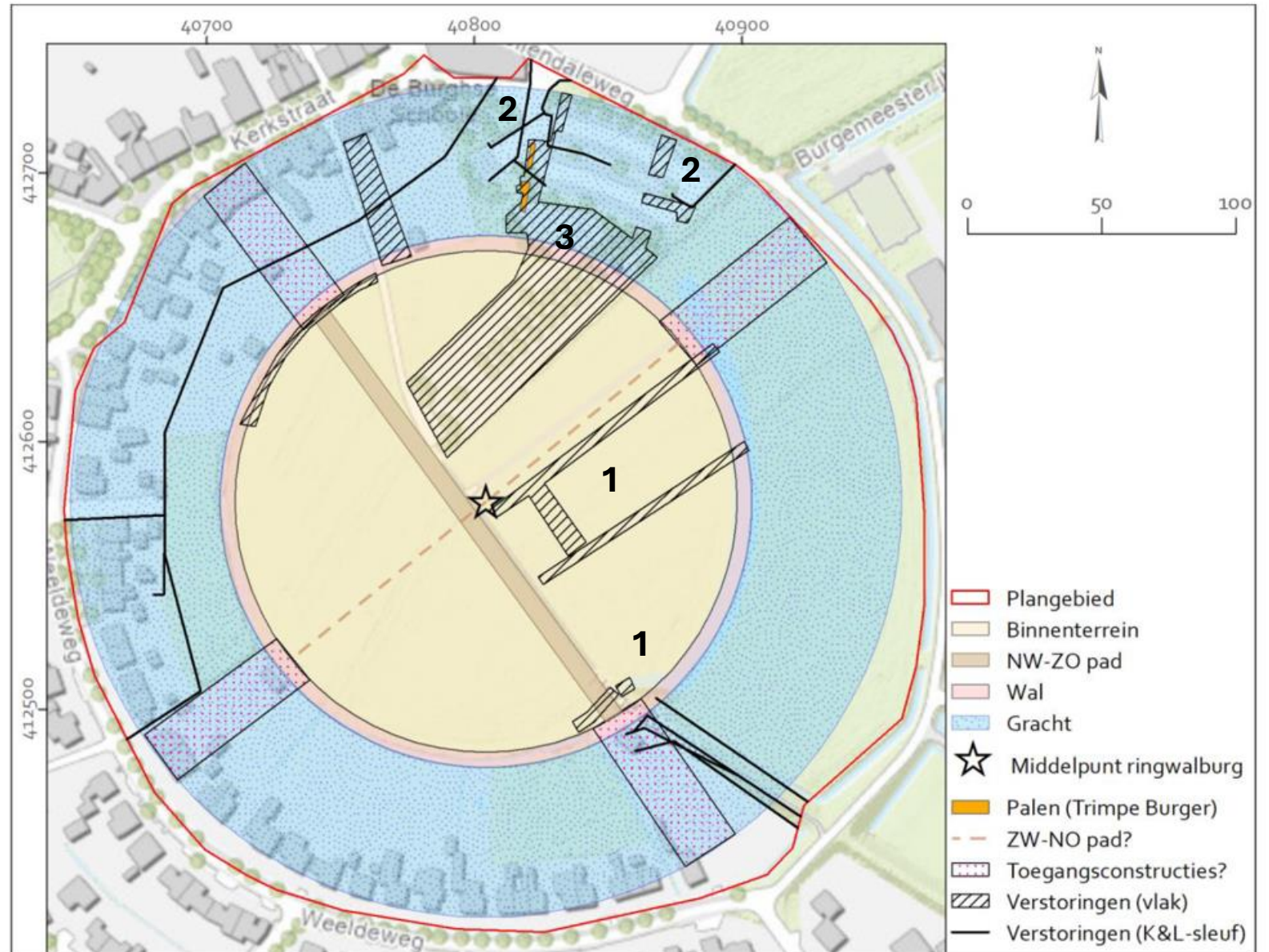
Eind 19de/begin 20ste eeuw: eerste vondsten Vroege Middeleeuwen

Onderzoek & resultaten

- Braat 1954/1960
- Trimpe Burger 1977
- Van Heeringen 1988/1995
- De Kort & Van Doesburg 2009

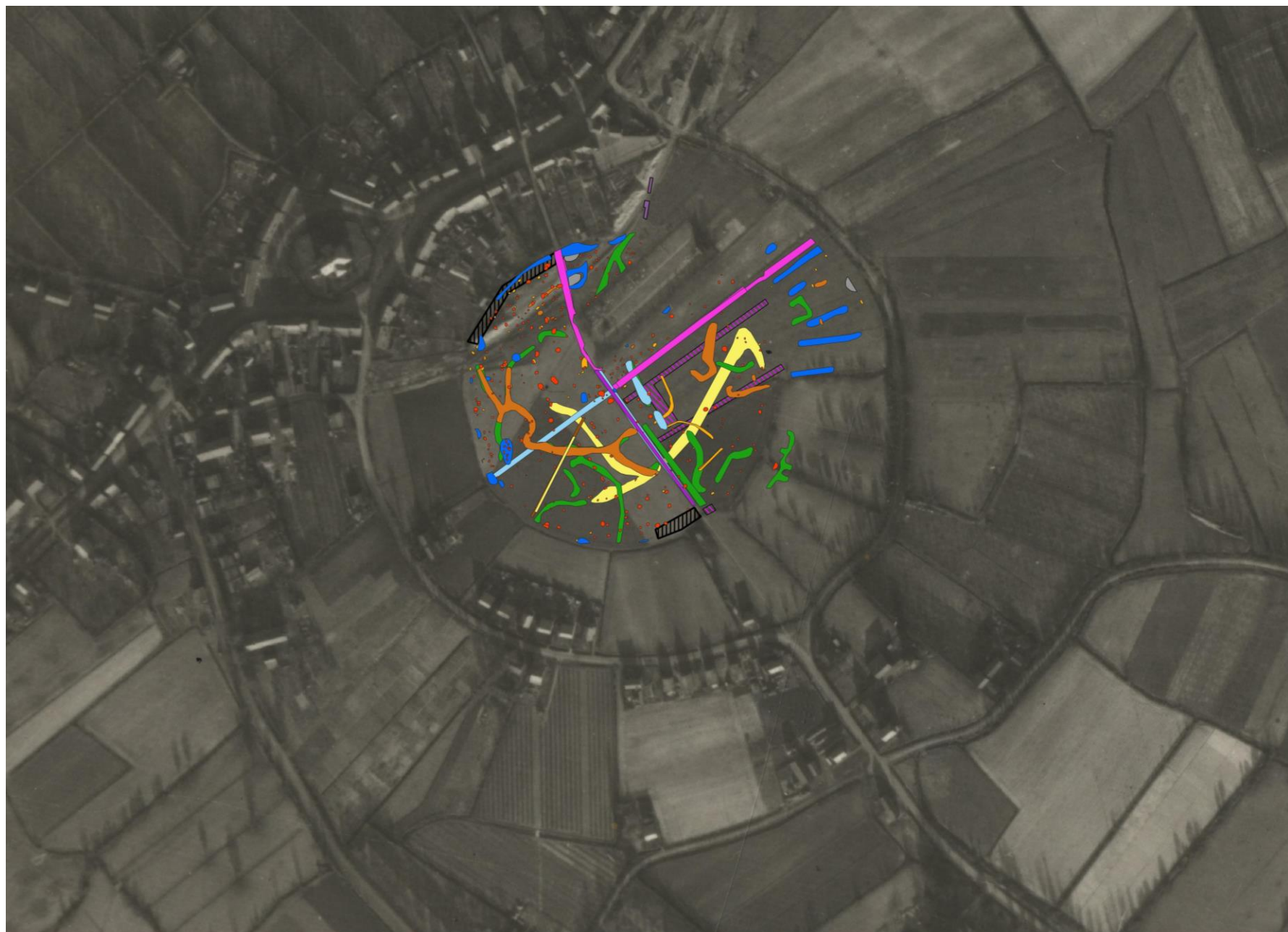
Bron: Van den Berg/Wattenberghe 2024

Spekkoek

1952

20250714_EMI_Sporen

- Extreme EG en MG: begraven metaal
- Extreme EG en MG: ondiep metaal
- Extreme EG en MG: verstoring
- Extreme EG/MG ondiep: metaalhoudende onderbouw pad
- Licht verhoogde EG dieper: opgevulde gracht
- Licht verhoogde EG dieper: opgevulde uitgraving?
- Licht verhoogde EG ondiep: kleiaanrijking/compactie
- Verhoogde EG ondiep: onderbouw pad
- Verhoogde MG: baksteenpuin
- Verhoogde MG: vroegere weg of greppel

20250714_MAG_Sporen

- Extreme MAG: ijzeren object of baksteen
- Extreme MAG: metaal/baksteen onderbouw pad
- Extreme MAG: puinmateriaal/ randverstoring
- Licht verhoogde MAG: opgevulde gracht/uitgraving
- Licht verhoogde MAG: opgevulde greppel/uitgraving
- Licht verlaagde MAG: opgevulde greppel/uitgraving
- Verhoogde MAG: opgevulde greppel/uitgraving
- Verhoogde MAG: pad
- Verlaagde MAG: opgevulde uitgraving?

Herwaardering van de ringwalburg

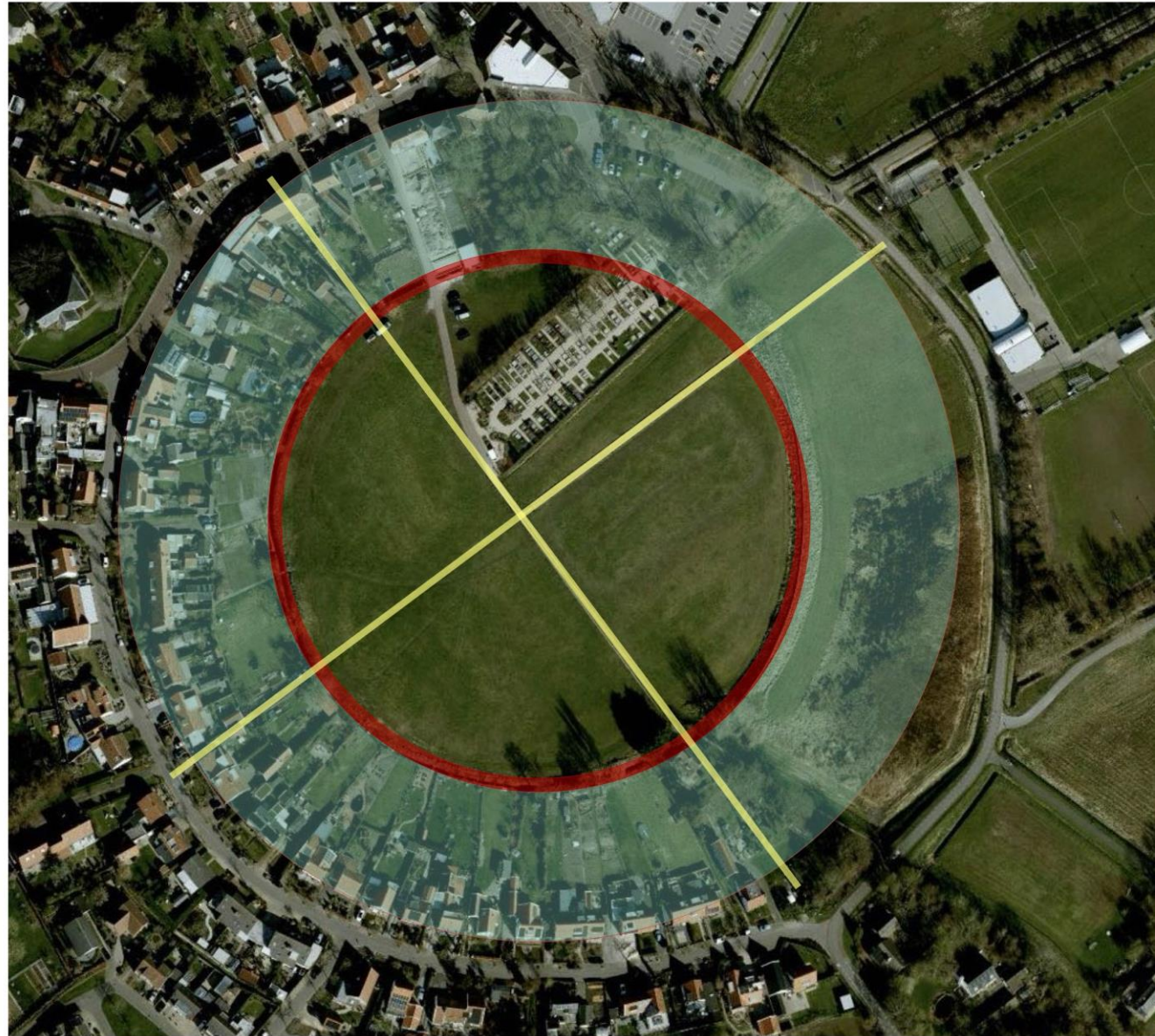
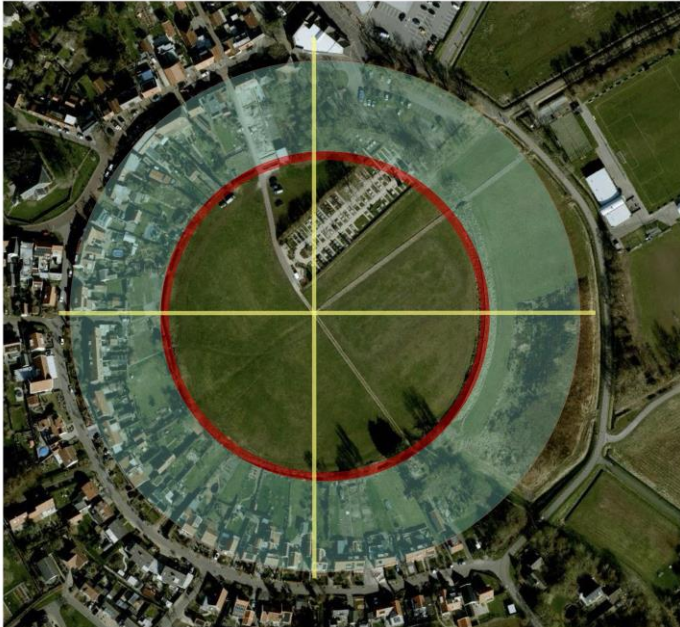
Catherine Visser
DaF-architecten

- Plaats van cultuur en natuur
- Historie verhalend en beleefbaar
- toegankelijk en verbonden vanuit dorp

De ringwalburg nu

Binnenterrein 200m
Wal $\pm 5-7$ m breed
Gracht ± 50 m breed
Assenkruis van paden

Huidige situatie - zichtbaar maar verontachtzaamd

3x binnenterrein

3x gracht

3x wal

Ruimtelijke schetsplan 2024

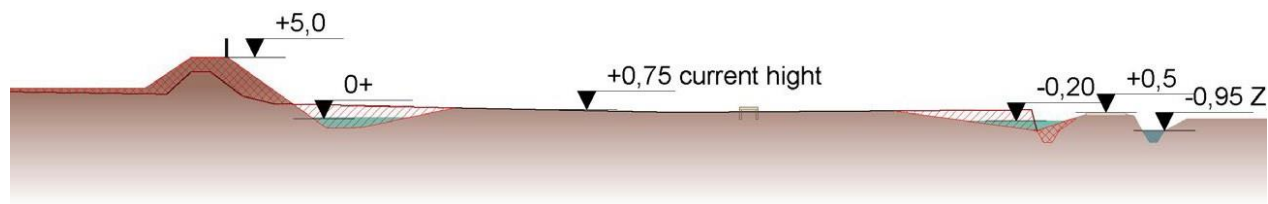
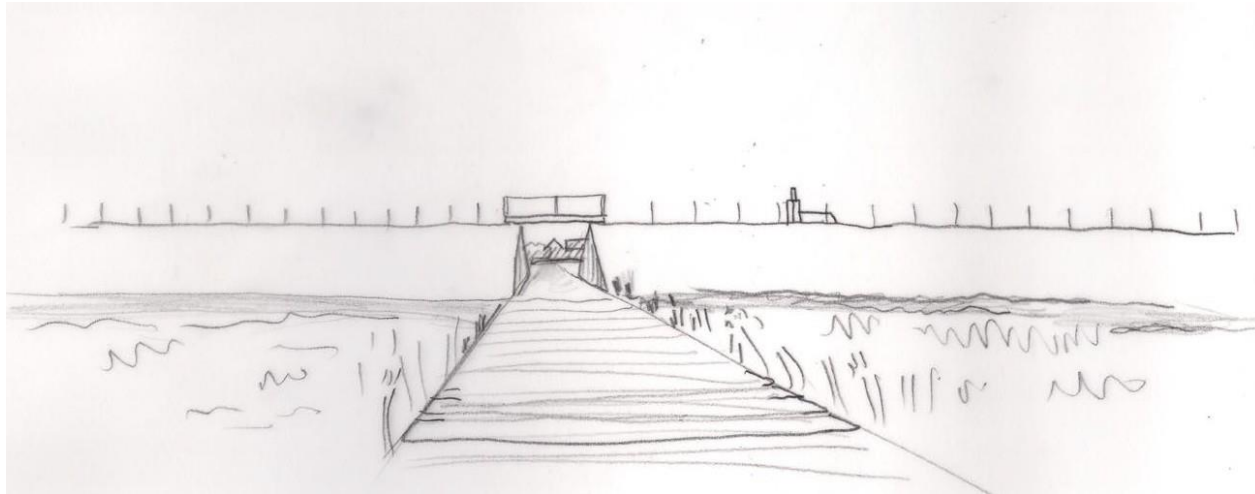

1. plas-dras gracht biotoop
noordse woelmuis
 2. verbinding dorp en gracht
 3. toegankelijke wal-
verdedigingsroute
 4. bloemrijke weide met
mozaïekbeheer
 5. nieuwe entree museumtuin
beeldkwaliteit tuinen en
afscheidings
- a. hoofdas
b. avonturenvlonder -
aanvallersroute

Groene ruimtelijke kwaliteit

Gracht vernatten – biotoop van noordse woelmuis

noordse woelmuis territorium

- vrouwtje 500m²
- mannetje 2000m²
- bereik 800m-3,2km

Groen-blauwe verbinding

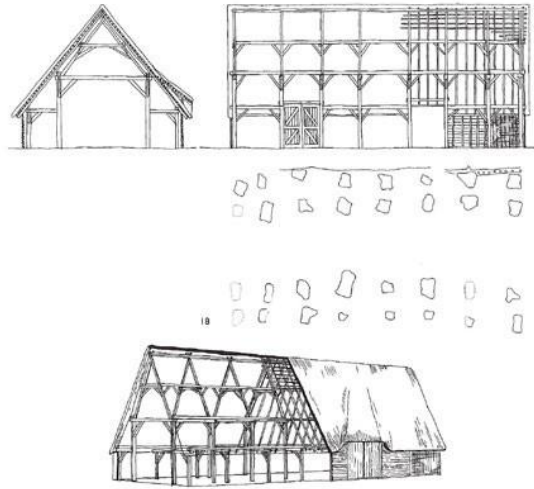

Inlagen - Meeldijk

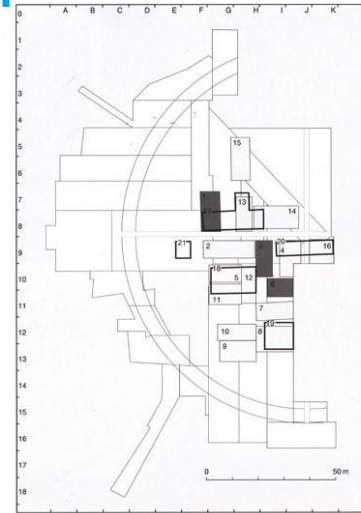
Duinen Kop van Schouwen

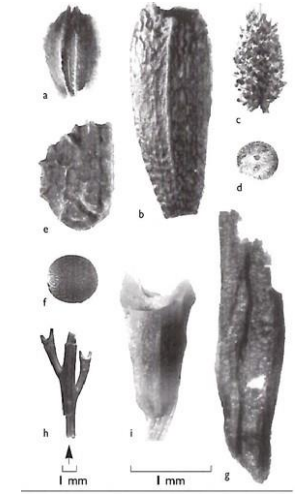
Bewoning en activering binnenterrein

*Oost-souburg:
huisplattegronden*

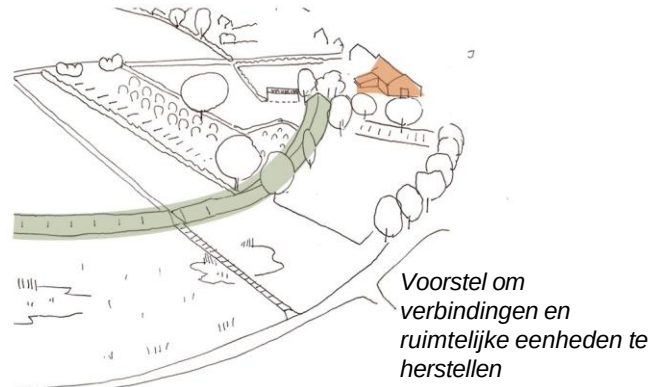
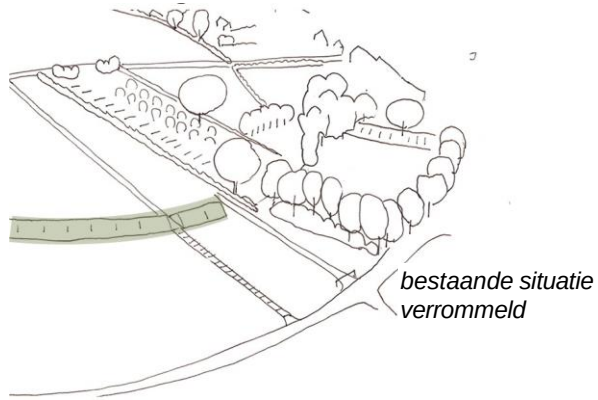

*Middelburg:
Plantresten en zaden
uit riool*

*Mozaïek beheer met
verschijnende en
verdwijnende
huisplattegronden*

Het museum de Burghse Schoole als toegangspoort

Beeldkwaliteitsplan

Beeldkwaliteit

Samenhangend beeld vanaf de openbare ruimte:

- Bouwhoogtes en gebouwwormen
- Materiaal en kleur
- Samenhang erf en gebouw

Rijksmonument

Binnenterrein is openbare ruimte.

Beeldkwaliteitsplan - gebieden

2- Tuindersring

Halve ring van woningen met diepe tuinkavels met hagen en (fruit) bomen.

3- Route en kering

Voetpad over de Hoge Burgh - Openbare route over ringwalburg

4- Zicht op de kerk

Oriënterend zicht op Hervormde kerk van Burgh

1- Open landschap ringwalburg

Landschappelijk gebied met daarin parkeerterrein en begraafplaats. Het landschap is onderdeel van de landschappelijke zone tussen duin en polder.

Beeldkwaliteit tuindersring

Het groen
kadert de
bebouwing

Bomen en
hagen
domineren

De kerk is het
herkennings-
punt.

Rustig en
eenduidig
daklandschap

Historische
bijgebouwen

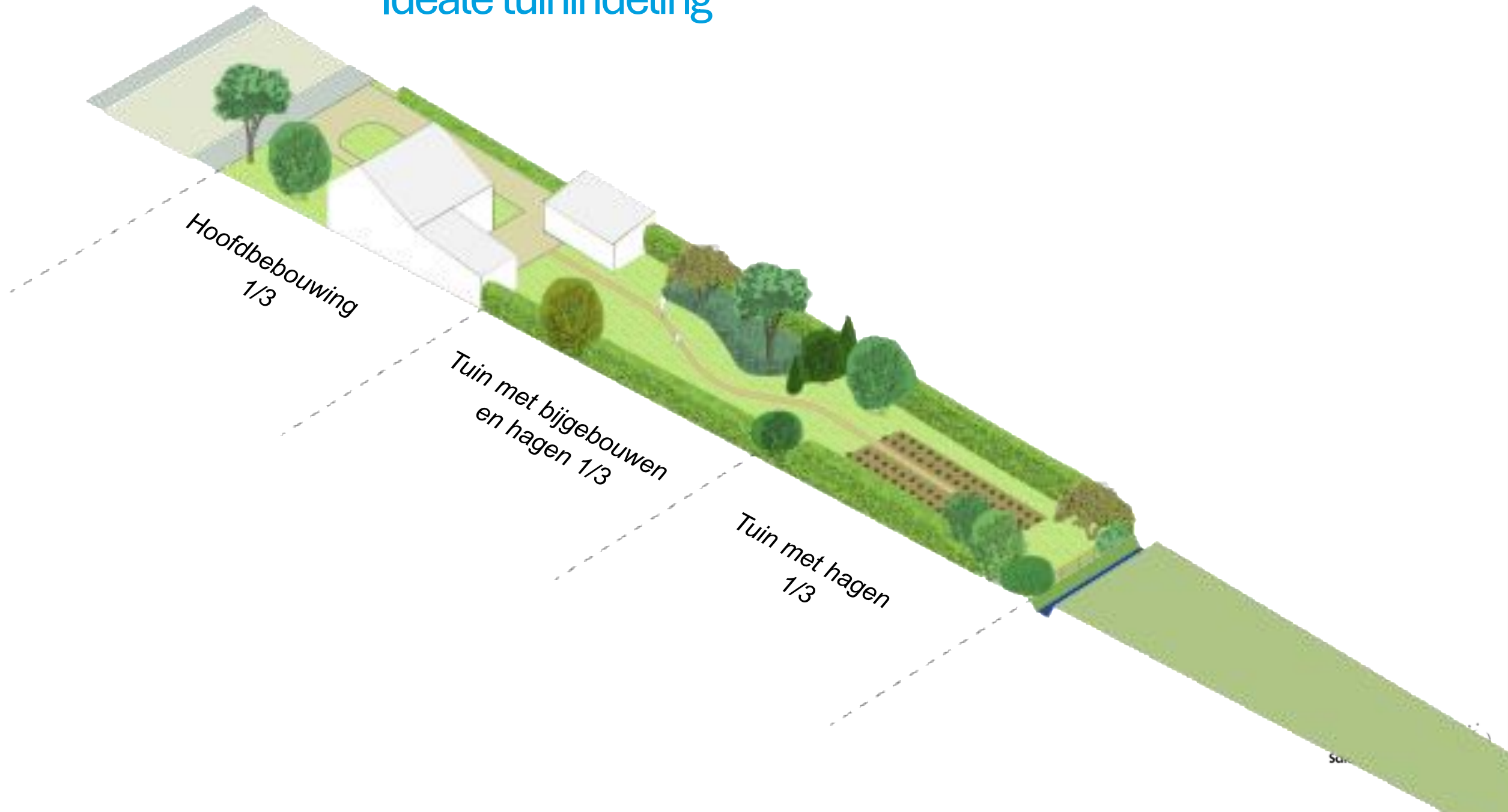
greppel is de grens
tussen openbaar en
privé

landschappelijke
elementen gebieds-
eigen beplanting

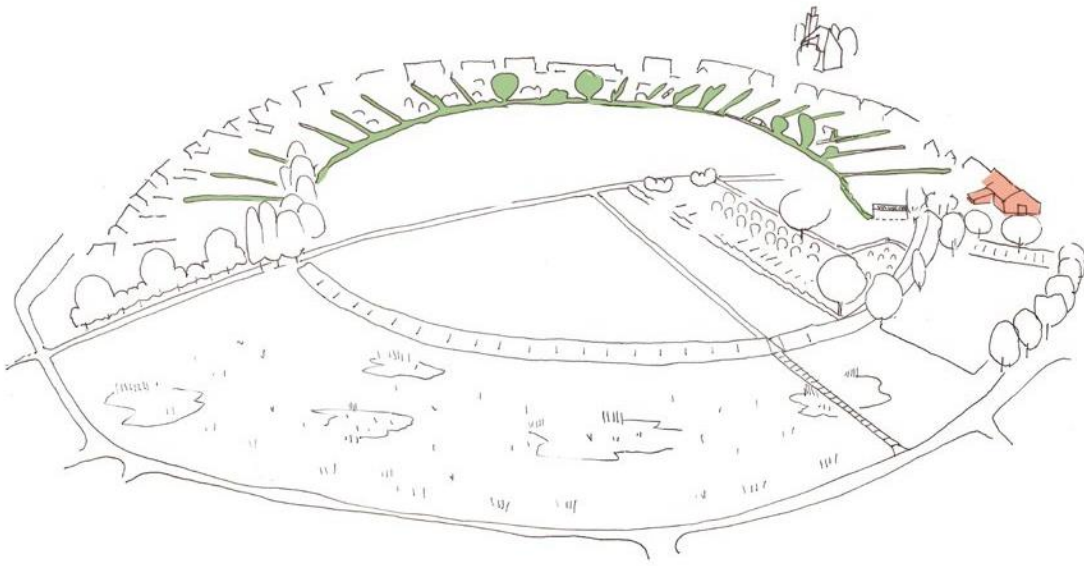
Lage houten
hekkén

Knotwilgen

Ideale tuinindeling

Beeldkwaliteit en natuurwaarde tuinen

landschappelijke elementen gebiedseigen beplanting

hekwerk van
betongaas met
klimmers

- hедера
- hop
- kamperfoelie
- clematis
- roos

geknipte haag

- meidoorn
- veld esdoorn
- beukhaag
- liguster

gemengde
landschappelijke haag

- meidoorn
- veld esdoorn
- sleedoorn
- sporkehout

Tussen kunst en kitch – benieuwd hoe oud die scherven zijn?

Tweede helft januari kijken
aardewerk expert en Zeeuws
Genootschap naar vondsten
van bewoners in
Museum de Burghse Schoole

